

Sevärt och Minnesvärt

1 Tolfs minnessten

I augusti 1864 avrättades Wille Tolf genom halshuggning vid Galgen söder om Gränna för mord i Uppgränna. Det blev den sista offentliga avrättningen i länet med tusentals åskådare.

2 Girabäcken naturreservat

Girabäckens ravin norr om Uppgränna har en mycket varierande flora och fauna. Ett fint strövområde med biologisk mångfald. Tidigare har området använts för brytning av sandsten. Girabäcken ligger i vad som kallas Biosfärsområdet Östra Vätterbranterna.

3 Kristi Lidandes väg

Vi kan än idag vandra den vackra fornminnesförklarade hålvägen där det förmodas att processionen ägt rum under långfredagen. I folkmun kallas hålvägen för "Kretti Li".

4 Torp och Backstugor, Grännaberget

I "små grå stugor" bodde det ofta originella och färgstarka personer. För karta och mer info besök www.grennahembygd.se som inventerat och dokumenterat.

Brännvinsbrännerier

Under 1800-talets mitt fanns minst två brännerier i byn. Drycken färdades med båt över Vättern och vidare genom Göta kanal för konsumtion även på större orter.

Uppgränna Byalag

Byalagets idé och mål är:

- Att på ett varsamt sätt vårda byns natur, traditioner, värna dess kulturarv samt verka för dess bevarande
- Att initiera och genomföra projekt med inriktning på; aktivitet och gemenskap
- Att verka för utveckling som gynnar de boende och ger byn attraktionskraft

www.uppgrenna.com

Uppgränna By

- mellan vatten och berg, en vilande punkt i livet -

Gör ett besök i Uppgränna, upplev utsikten, ljuset och de öppna viddernas kraft.

Brahehus ruin vakar över byn och markerna som skimrar i dramatiska solnedgångar. Från Uppgränna går en vandring uppför berget till ruinen där utsikten över Vättern är oförglömlig. Ett tips för dig som vill uppleva något extra!

Byns läge vid en stor sjö och vid kanten av de fruktade Holavedsskogarna har gjort att människor i alla tider färdats på vägen genom Uppgränna.

Vägfärdare, pilgrimer, kungar och grevar har spelat viktiga roller i byns spännande historia.

Under 1800-talet var Uppgränna känt som de många änkornas och bränneriernas by. Det sägs att hästar på den tiden frös och svalt vid vägkanten när deras ägare var på krogen för att suppa och slå ihjäl varandra. Nuförtiden är det lugnt i Uppgränna och alla vägfärdare kan tryggt stanna utan att frukta för sina liv.

Varmt välkommen till en by med anor från en tid före 1000-talet!

Mer information:

Gränna Turistbyrå Tel: 036 - 10 38 60

Ladda ner broschyren RIKET I RIKET på Uppgränna byalags hemsida www.uppgrenna.com

VÄLKOMMEN TILL UPPGRÄNNA

En vilande punkt i livet

UPPGRÄNNA ligger 2,5 km norr om Gränna i Jönköpings kommun och län. Följ Turistvägen (fd riksettan) norrut från Gränna mot Ödeshög. Riksettan bytte senare namn till E4 och den hade sin sträckning genom by. Vägen var hårt trafikerad innan motorvägsleden öppnades 1972.

Västra Holavedsvägen

Urgammal färdväg genom Uppgränna

En gång i tiden var sjön Vättern "motorväg" eftersom det var besvärligare att ta sig fram på land. På grund av Uppgrännas naturhamn och läge som sista utpost för vägfarare till fots över de mörka milsvida Holavedsskogarna, fanns här ett "sälohus", senare kallat gästgiveri, i byn redan på 1100-talet.

Eriksgata kallades den resa som nyvalda medeltida svenska kungar tvingades göra för att bekräftas av landskapens lagmän. En del av eriksgatan gick från Östergötland till Uppgränna ned till Rumlaborg i Huskvarna.

5 Heliga Korsets Kapell

I Uppgränna fanns också en hednisk offerkälla som kom väl till användning före och efter resor genom de livsfarliga stora skogarna med sina stråtrövare. Bredvid offerkällan byggdes i mitten av 1400-talet ett kapell som franciskanermunkar använde på sina vandringar till och från Alvastra kloster. En sten är rest till minne av kapellet.

Kristi Lidandes Väg

På en kulle norr om kapellet antas att munkarna anordnade en korsfästelsegrupp, ett kalvarieberg, dit man vallfärdade och gjorde processioner. Backen upp till berget, liden, har blivit kallad "Kristi Lid", efter den väg som Kristus vandrade sin dödsvandring på till Golgatas berg.

Runt kapellet, som revs omkring 1760, låg en kyrkogård, flitigt använd i början på 1700-talet då böldpesten härjade i omgivningarna.

6 På platsen där kapellet legat står en runsten uppförd ca år 900. Korset inristat på stenen avslöjar att Sverige kristnats då den uppfördes.

Brahehus

7 Vakande ruin och utsiktspunkt

När lusthuset Brahehus byggdes av Per Brahe d.y. var det ämnat som änkesäte åt hans älskade grevinna Katarina Kristina Stenbock. Grevinnan dog dessvärre 1650, en kort tid innan Brahehus stod färdigbyggt. Efter hustruns död användes Brahehus bara som "gästhus". Greven ska inte ha bott där. Efter reduktionen förföll slottet och det brann ned år 1708. Med i lågorna följde stall för 30 hästar, fähus och bostäder för tjänstefolk.

Branden 1708

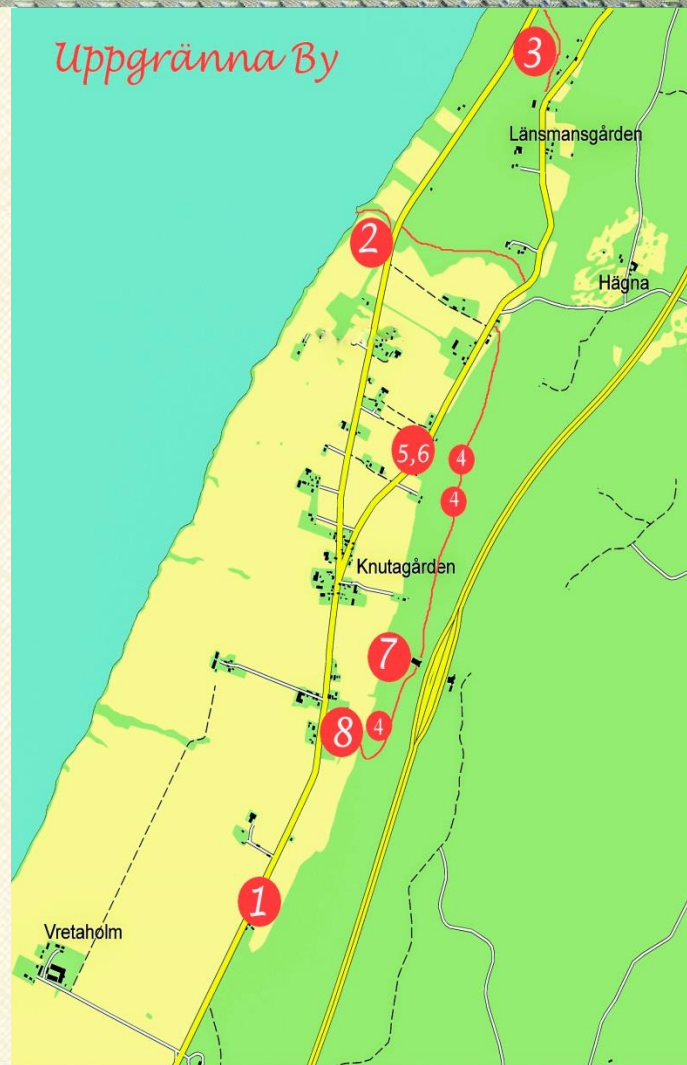
1708 brann Uppgränna by. Byborna var i Gränna kyrka för att fira Mickelsmässöhelg den 29 september. Därför dröjde det tills manskup kunde ingripa och alla gårdar brann ned utom en, Frälsegården.

Endast de murade spisarna stod svarta och nakna kvar när allt annat förlorats i lågorna. Invånarna i Uppgränna byggde upp husen igen kring de svarta sotiga minnena och kvarlevorna.

Branden spred sig snabbt upp för berget till Brahehus som i lågorna blev den ruin vi ser på bergets kant. Brahehus har restaurerats ett flertal gånger och bybor har engagerat sig för att bevara den mäktiga stensiluetten.

UPPGRÄNNA BY

Broschyren om Uppgränna ingår i projektet RIKET i RIKET, ett samarbete mellan Leader i Sommenbygd, Byalaget i Uppgränna och Berättardags.se

Under det Nordiska sjuårskriget år 1567 mellan Danmark och Sverige, plundrades och brändes de flesta gårdarna i byn.

8 Att vandra leden från Uppgränna uppför berget till Brahehus är en minnesvärd upplevelse.

